

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 10Sžo/75/2016
Identifikačné číslo spisu: 8015200481
Dátum vydania rozhodnutia: 25.01.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Elena Berthotyová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:8015200481.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a členov senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a JUDr. Jany Henčekovej, PhD., v právnej veci žalobcu K. A., rodený R. L., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom XXXX I. XX XXX, USA, právne zastúpeného JUDr. Branislavom Kahancom, advokátom so sídlom v Prešove, ul. Vajanského 33, Prešov, proti žalovanému: Okresnému úradu Prešov, Námestie mieru č. 3, Prešov, o preskúmanie zákonnosti listu žalovaného zo dňa 27. februára 2015 č. OU-PO-OVVS1-2015/000600/TI, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 12Scud/1/2015-98 zo dňa 11. marca 2016 v spojení s opravným uznesením č. k. 12Scud/1/2015-163 zo dňa 16. júna 2016, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 12Scud/1/2015-98 zo dňa 11. marca 2016 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Prešove č. k. 12Scud/1/2015-163 zo dňa 16. júna 2016 m e n í tak, že žalobu z a m i e t a .

Účastníkom náhradu trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

Predmet konania

Krajský súd v Prešove napadnutým rozsudkom uvedeným vo výroku rozhodnutia podľa § 250j ods. 2 písm. a) O.s.p. zrušil rozhodnutie žalovaného č. OU-PO-OVVS1-2015/000600/TI zo dňa 27. februára 2015, a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Zároveň žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v sume 366,44 Eur.

V odôvodnení krajský súd uviedol, že z predchádzajúcich súdnych konaní, ktoré boli vedené na Krajskom súde v Prešove pod spisovými značkami 3Scud/1/2007, následne 3Scud/10/2009, 6Scud/2/2010 a napokon 5Scud/1/2012 nesporne vyplýva, že žiadosť žalobcu smerovala k osvedčeniu štátneho občianstva, ktoré mu zostalo zachované a do dnešného dňa mu nezaniklo. Táto skutočnosť bola konštatovaná aj v jednotlivých rozhodnutiach krajského súdu pod vyššie uvedenými spisovými

značkami. V tejto súvislosti dal súd do pozornosti nález Ústavného súdu SR sp. zn. III.ÚS 346/09-50 zo dňa 27.04.2010, v ktorom bolo vyslovené, že základné práva sťažovateľa v tomto prípade inej osoby, konkrétne A. K. W., na súdnu ochranu zaručené článkom 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 1 ods. 1 Ústavy SR, ako aj čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd boli konaním súdov porušené. V predmetnom ústavnom náleze ide o obdobný prípad, akým je aj prípad žalobcu. Osoba, ktorá nestratila štátne občianstvo Slovenskej republiky sa domáhala prostredníctvom súdov jeho potvrdenia, ako tomu bolo a je v tomto prípade.

Podľa názoru krajského súdu žalovaný sa v predmetnom liste neriadil právnym názorom vysloveným krajským súdom v poslednom rozhodnutí sp. zn. 5Scud/1/2012, ktorý bol potvrdený rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Sžo/15/2014 zo dňa 04.11.2014, v ktorom sa aj Najvyšší súd Slovenskej republiky stotožnil s názorom, že stav brannej pohotovosti štátu nie je totožný s vojnovým stavom a že v súvislosti s interpretáciou pojmu „kdy země vede válku“ bolo potrebné postupovať v zmysle definície agresie Spoločenstva národov, ktorá bola prevzatá do Londýnskej dohody o agresii uzatvorenej dňa 04.07.1933 s Československom, Takýto záver napokon vyplýva aj z nálezů Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 307/1997 zo dňa 18.05.1999, ktorý je možné v celom rozsahu aplikovať aj na daný prípad.

Pokiaľ žalovaný na takúto interpretáciu pojmu „kdy země vede válku“ neprihliadal v predchádzajúcich rozhodnutiach, musel súd v predmetnom konaní uvedenú aplikáciu skúmať a s poukazom na obsah vydaného listu z 27.02.2015 konštatoval, že uvedenú aplikáciu tohto pojmu si žalovaný vyložil nesprávne práve s dôrazom na Dohovor o naturalizácii medzi Československom a Spojenými štátmi vydaný ako zákon č. 169/1929 Zb. zo 16.07.1928. (ďalej len „Dohovor“). Tento jasne a nezameniteľne v článku I. tretí odsek ustanovuje, že predchádzajúce ustanovenia tohto článku nebudú platiť pre príslušníka jednej z oboch zemí, ktorý dosiahne naturalizáciu v druhej zemi v dobe, kedy jeho zem viedla vojnu, tzn., že pokiaľ žalobcovi dňom 02.10.1953 podľa naturalizačnej listiny č. No. XXXXXXXX bolo udelené štátne občianstvo Spojených štátov amerických, v tomto čase viedlo Československo vojnu a v dôsledku čl. I. tretieho odseku Dohovoru neplatil predchádzajúci odsek uvedeného článku, z čoho vyplýva, že žalobca československé štátne občianstvo nestratil.

Žalovaný teda pri opätovnom posudzovaní žiadosti žalobcu o vydanie osvedčenia o štátnom občianstve nevychádzal z uvedeného právneho názoru Krajského súdu Prešov, ako aj Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, týmto právnym názorom sa neriadil a vo veci rozhodol aj napriek skutočnostiam, ktoré boli aplikované obidvoma súdmi v ich rozhodnutiach.

Ďalej súd poukázal na znenie nového stanoviska Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „Ministerstvo vnútra SR“) zo dňa 26.01.2015, ktorým boli vlastne zrušené predchádzajúce záväzné stanoviská Ministerstva vnútra SR z 23.11.2005, ako aj zo 16.02.2012. Na základe uvedeného zmeneného stanoviska Ministerstva vnútra SR zo dňa 26.01.2015 vydal žalovaný preskúmané rozhodnutie- list zo dňa 27.02.2015.

Aj napriek týmto skutočnostiam, ktoré krajský súd konštatoval z písomného stanoviska Ministerstva vnútra SR bol žalovaný pri vydaní rozhodnutia viazaný v celom rozsahu právnym názorom vysloveným Krajským súdom v Prešove pod sp. zn. 5Scud/1/2012 v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu SR 4Sžo/15/2014 zo dňa 04.11.2014, avšak hlavne v súlade s príslušnými ustanoveniami zákona č. 40/1993 Z.z. o štátnom občianstve Slovenskej republiky (ďalej len „zákon o štátnom občianstve“), ktorý v príslušnom ustanovení § 17 uvádza, že v prípade, že medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná upravuje niektoré otázky vo veci štátneho občianstva odlišne od tohto zákona, platí úprava v medzinárodnej zmluve, ktorá je v tomto prípade Dohovor.

Štátne občianstvo Slovenskej republiky je chránené čl. 5 Ústavy SR a v zmysle § 9a ods. 1 písm. a) zákona o štátnom občianstve sa preukazuje platným osvedčením. Pokiaľ žalobcovi nie je osvedčenie vydané, nemôže preukázať, že je štátnym občanom. Preto pokiaľ žalobca tvrdí v danom prípade, že nikdy československé štátne občianstvo nestratil, bolo povinnosťou správnych orgánov - žalovaného,

ako aj Ministerstva vnútra SR, aby v danom konaní podľa príslušného ustanovenia § 9a zákona o štátnom občianstve túto skutočnosť dôsledne preverili a rozhodli o nej.

Stanovisko Ministerstva vnútra SR zo dňa 26.01.2015 v predmetnom konaní sa javí ako alibistické stanovisko, ktoré vydal ten istý správny orgán, tá istá osoba, ktorá vydávala záväzné stanovisko tak v roku 2005, ako aj v roku 2012, pričom záver uvedeného stanoviska je viac ako nelogický a je v rozpore s aplikáciou, na ktorú poukazovali tak krajský súd, ako aj Najvyšší súd Slovenskej republiky v predchádzajúcich rozhodnutiach, pričom jednoznačne nereaguje na výklad pojmu „kdy země vede válku“, ale zaoberá sa pojmom mobilizácie, ktorý nemá s ukončením vojny nič spoločné.

Senát krajského súdu jednohlasne dospel k záveru, že v konaní je nepochybné preukázané, že žalobca s poukazom na čl. 2 ods. 1 Dohovoru nestratil štátne občianstvo a vydané rozhodnutie žalovaného zo dňa 27.02.2015 vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. V ďalšom konaní je rozhodujúcou otázkou posúdenie, či k udeleniu štátneho občianstva Spojených štátov amerických v dôsledku naturalizácie žalobcu na území Spojených štátov amerických došlo v čase, kedy Československo viedlo vojnu. Čo sa týka samotného pojmu „kdy země vede válku“ bolo potrebné jednoznačne vykladať podľa definície agresie Spoločnosti národov.

Záverom krajský súd konštatoval, že z dôvodu nesprávneho právneho výkladu aplikácie ustanovenia § 9a zákona o štátnom občianstve, v spojení s listom zo dňa 27.02.2015 pre nesprávny právny záver, rozhodnutie žalovaného zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

II.

Zhrnutie odvolacích dôvodov žalovaného

Proti rozhodnutiu krajského súdu podal žalovaný v zákonnej lehote odvolanie a to z dôvodu, že v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1 O.s.p., konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, a rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Žalovaný považoval napadnutý rozsudok za arbitrárny, nepresvedčivý, nespravodlivý a nepreskúmateľný. Odôvodnenie rozhodnutia považoval za nedostatočné a to najmä z dôvodu, že prvostupňový súd úplne odignoroval podstatné argumenty žalovaného a v odôvodnení svojho rozhodnutia sa nimi vôbec nezaoberal a to ani okrajovo. S právnou argumentáciou žalovaného sa prvostupňový súd vôbec nevysporiadal a ani ju nijako nevyvrátil.

Uvedeným konaním krajský súd porušil svoju ústavnú povinnosť dostatočne odôvodniť svoje rozhodnutie a porušil právo sťažovateľa na spravodlivý proces zaručený čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ľudských právach, čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd ako aj ust. § 157 O.s.p. Vo svojom rozhodnutí sa iba obmedzil na úplné prevzatie právnej argumentácie žalobcu a toto doplnil rozhodnutím Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III.ÚS/346/09 vedenej v právnej veci A. K. W., avšak použitie tohto rozhodnutia sa javí ako celkom nezmyselné, pretože toto rozhodnutie Ústavného súdu SR sa týka tzv. „Benešových dekrétov“ a nie Dohovoru.

V prípade W. F. W. Krajský súd Prešov sp. zn. 3Sp/20/2013 dospel k záveru, že menovaný stratil štátne občianstvo Slovenskej republiky a to dňom 08.05.1957 a v predmetnom konaní dospel k úplne opačnému záveru teda, že žalobca štátne občianstvo nestratil, pričom v oboch prípadoch sa jedná o skutkovo a právne totožnú vec. Žalovaný teda nemôže na základe týmto odvolaním napadnutého rozhodnutia žalobcovi žiadosť o vydanie osvedčenia o štátnom občianstve Slovenskej republiky vydať a W.F. W. na základe rozhodnutia Krajského súdu Prešov sp. zn. 3Sp/20/2013 žiadosť o vydanie

osvedčenia o štátnom občianstve zamietnuť.

Povinnosť súdu rozhodovať v obdobných veciach rovnako vyplýva z jedného zo základných princípov racionálnej právnej argumentácie - z princípu univerzalizácie. Prečo by mal žalovaný v prípade W. F. W. a žalobcu postupovať rozdielnym spôsobom objektívne a rozumne krajský súd nevysvetlil. Bez toho, aby sa súd argumentačne vyrovnal so skoršími súdnymi rozhodnutiami, nekonal v súlade s princípom právnej istoty a predvídateľnosti práva v zmysle čl. 1 ods. 1 Ústavy a mohol tým porušiť aj právo účastníka súdneho konania na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy.

Ďalej namietal, že zjavnou protirečivosťou svojich vlastných záverov v skutkovo a právne totožných veciach sa krajský súd taktiež vôbec nezaoberal, aj keď žalovaný na túto skutočnosť opakovane poukazoval už od začiatku konania. Žalovaný opakovane krajskému súdu predkladal rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky, ako aj Najvyššieho súdu Českej republiky, pretože sú v tejto veci argumentom podstatným ako napr. uznesenia Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I.ÚS 726/2000, sp. zn. II.ÚS 24/01, sp. zn. II.ÚS 139/01, sp. zn. I.ÚS 124/04. Tieto rozhodnutia dopĺňajú aj rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky napr. rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 28Cdo 376/2000, sp. zn. 23 Cdo 1271/2000, sp. zn. 28Cdo 3711/2008. Rovnako ako najvyššie súdne inštancie Českej republiky dospel k totožnému záveru o strate štátneho občianstva žalobcu aj Krajský súd v Prešove v konaní 3Sp/20/2013.

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že krajský súd sa s právnou argumentáciou žalovaného neoboznámil a preto žalovaný považuje právny záver krajského súdu v otázke zachovania štátneho občianstva žalobcu aj po 07.05.1957 za nesprávny. Podľa názoru žalovaného, ktorý krajský súd nevyvrátil, nemožno ust. čl. I ods. 3 Dohovoru aplikovať tak, že každý československý občan, ktorý nadobudol občianstvo USA v období od 17.09.1938 do 07.05.1957 nikdy nestratil štátne občianstvo Československa.

Právny záver, ktorý krajský súd v tejto veci zaujal je diskriminačný, spočívajúci v tom, že sa vytvára nerovnosť medzi tými občanmi Československa, ktorý stratili svoje občianstvo naturalizáciou v USA kedykoľvek mimo obdobia „kdy jejich země vedla válku“ a tými, ktorý nadobudli občianstvo USA v tomto období. Koniec koncov k rovnakému záveru ako žalovaný dospel aj Krajský súd Prešov v konaní sp. zn. 3Sp/20/2013 na str. 14 ods. 4 a 5 a str. 15 ods. 2. Na základe uvedeného je zřejmé, že právny názor krajského súdu v otázke aplikácie ust. čl. 1. ods. 3 a v zachovaní štátneho občianstva žalobcu je právne neudržateľný, pretože je v logickom rozpore s povahou a účelom Dohovoru ako celku a tak je na mieste len jeden možný záver a to, že žalobca stratil štátne občianstvo najneskôr dňom 08.05.1957.

Žalovaný na základe uvedených skutočností navrhol, aby odvolací súd zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu.

III.

Vyjadrenie žalobcu k odvolaniu žalovaného

Žalobca sa k odvolaniu žalovaného nevyjadril.

IV.

Argumentácia rozhodnutia (listu) žalovaného

Žalovaný listom zo dňa 27. februára 2015 č. OU-PO-OVVS1-2015/000600/TI rozhodol tak, že žiadosť žalobcu o vydanie osvedčenia o štátnom občianstve Slovenskej republiky zamietol.

V odôvodnení uviedol, že nakoľko sa žalobca v Ústrednej evidencii nadobudnutia a straty štátneho občianstva Slovenskej republiky nenachádzal a súčasne mal žalovaný pochybnosti o jeho štátnom občianstve, požiadal listom zo dňa 16.01.2015 Ministerstvo vnútra SR o súhlas s vydaním osvedčenia o štátnom občianstve Slovenskej republiky. Ministerstvo vnútra SR listom z 12. februára 2015 súhlas s

vydaním osvedčenia o štátnom občianstve Slovenskej republiky odmietlo vydať a uviedlo, že v uvedenej veci je potrebné aplikovať stanovisko Ministerstva vnútra SR- záväzný výklad aplikácie pre Slovenskú republiku z 26. januára 2015 k Dohovoru, v ktorom sa Ministerstvo vnútra SR stotožnilo s výkladom pojmu „kdy země vede válku“, na ktorý sa odvoláva rozsudok Krajského súdu Prešov č. k. 5Scud/1/2012-77 potvrdený rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Sžo/15/2014. Na základe posúdenia konkrétneho prípadu žalobcu konštatoval, že žalobca dňa 02.10.1953 naturalizoval v USA, teda v období od 17. septembra 1938 do 7. mája 1957, kedy Československo ako zmluvná strana viedlo vojnu a v uvedenom období išlo o odklad následku naturalizácie, a teda menovaný československé štátne občianstvo stratil dňa 8. mája 1957 a od toho dátumu je výlučne len štátnym občanom USA.

Žalovaný sa pri zisťovaní štátneho občianstva žalobcu oboznámil aj s rozhodnutiami Ústavného súdu Českej republiky a Najvyššieho súdu Českej republiky vo veci aplikácie Dohovoru. S právnymi závermi uvedenými v citovaných rozhodnutiach (uznesenia Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I.ÚS 726/2000, sp. zn. II. ÚS 24/01, sp. zn. I.ÚS 124/04, rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 28Cdo 376/2000, 23Cdo 1271/2000 a 28Cdo 3711/2008. sa v celom rozsahu stotožnil a nemal dôvod ich spochybňovať.

Na podklade spisového materiálu, stanovisk rozsudku Krajského súdu Prešov 5Scud/1/2012, ako aj rozhodnutí súdov Českej republiky dospel žalovaný k zisteniu, že žalobca nie je štátnym občanom Slovenskej republiky a to z dôvodu zániku jeho československého štátneho občianstva nadobudnutím štátneho občianstva Spojených štátov amerických naturalizáciou v súlade s čl. 1 ods. 1 a 2 Dohovoru. Žalobca teda stratil bez akýchkoľvek pochybností Československé štátne občianstvo dňa 8.mája 1957.

V.

Právny názor NS SR

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku) preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zák. č. 757/2004 Z.z.) dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu je potrebné zmeniť a žalobu zamietnuť. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 3 O.s.p. s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený minimálne päť dní vopred na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 25. januára 2017 (§ 156 ods. 1 a ods. 3 O.s.p.).

Podľa § 19c ods. 1 zákona č. 40/1993 Z.z. o štátnom občianstve (účinnom do 19.07.2015), žiadosti o udelenie štátneho občianstva Slovenskej republiky, žiadosti o prepustenie zo štátneho zväzku Slovenskej republiky a žiadosti o vydanie osvedčenia o štátnom občianstve Slovenskej republiky, o ktorých sa právoplatne nerozhodlo do 30.09.2007 sa posudzujú podľa predpisov účinných od 01.10.2007 s výnimkou uvedenou v ods. 2.

Podľa § 19c ods. 2 zákona o štátnom občianstve, na konanie začaté pred 01.10.2007 sa použijú ustanovenia § 7 a 8, okrem ustanovenia § 8 ods. 1 v znení účinnom pred 01.10.2007.

Podľa § 9a ods. 1 zákona o štátnom občianstve, štátne občianstvo Slovenskej republiky sa preukazuje

- a) platným osvedčením o štátnom občianstve Slovenskej republiky,
- b) platným občianskym preukazom,
- c) platným cestovným pasom, alebo
- d) potvrdením podľa ods. 13.

Podľa § 9a ods. 2 zákona o štátnom občianstve, osvedčenie o štátnom občianstve Slovenskej republiky vydáva príslušný obvodný úrad v sídle kraja na základe písomnej žiadosti o vydanie osvedčenia o štátnom občianstve Slovenskej republiky, ktorá sa podáva osobne na obvodnom úrade v sídle kraja, diplomatickej misii alebo na konzulárnom úrade Slovenskej republiky.

Podľa § 9a ods. 5 zákona o štátnom občianstve, ak sa žiadateľ nenachádza v Ústrednej evidencii nadobudnutia a straty štátneho občianstva Slovenskej republiky, alebo ak sú pochybnosti o jeho štátnom občianstve, obvodný úrad v sídle kraja požiada ministerstvo o súhlas s vydaním osvedčenia o štátnom občianstve Slovenskej republiky.

Podľa § 9a ods. 8 zákona o štátnom občianstve, ak sa zistilo, že žiadateľ nie je štátnym občanom Slovenskej republiky, obvodný úrad v sídle kraja žiada o vydanie osvedčenia o štátnom občianstve Slovenskej republiky zamietne a písomne odôvodní, prečo nemožno žiadosti vyhovieť.

Podľa § 17 zákona o štátnom občianstve, v prípade, že medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná, upravuje niektoré otázky vo veci štátneho občianstva odlišne od tohto zákona, platí úprava v medzinárodnej zmluve.

Podľa čl. I. Dohovoru, o príslušníkoch Spojených štátů, ktorí boli alebo budú naturalisovaní na území československém bude se míti ve Spojených štátech za to, že ztratilí svou dřívější příslušnost a stali se příslušníky Československa•

Navzájem o příslušníkoch Československa, ktorí boli alebo budú naturalisovaní na území Spojených štátů, bude se míti v Československu za to, že ztratilí svou dřívější příslušnost a stali se příslušníky Spojených štátů.

Předcházející ustanovení tohoto článku nebudou platiti pro příslušníka jedné z obou zemí, který dosáhne naturalisace v druhé zemi v době, kdy jeho země vede válku.

Slovem "příslušník" ve smyslu, v jakém je ho použito v této úmluvě, označuje se osoba, která jest příslušníkem Spojených štátů nebo Československa podle zákonů tam platných.

Slovo "naturalisovaný" vztahuje se k naturalisaci osoby starší jedenadvaceti let, která jí byla udělena k její vlastní žádosti za jejího trvalého pobytu v zemi naturalisační, a k naturalisaci osoby mladší jedenadvaceti let nabyté naturalisací jednoho z rodičů v předpokladu, že tato osoba nabyla trvalého bydliště v zemi naturalisační.

V predmetnej veci je potrebné predostrieť, že predmetom odvolacieho konania bol rozsudok krajského súdu, ktorým bolo zrušené rozhodnutie žalovaného č. OU-PO-OVVS1-2015/000600/TI zo dňa 27. februára 2015 a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie.

Preto primárne v medziach odvolania Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal odvolacie dôvody žalovaného najmä z toho pohľadu, či boli spôsobilé spochybníť vecnú správnosť napadnutého rozsudku.

Z obsahu administratívneho spisu odvolací súd zistil, že rozsudkom Krajského súdu Prešov pod sp. zn. 5 Scud/1/2012 zo dňa 8. novembra 2013, ktorý bol potvrdený rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Sžo/15/2014 zo dňa 04.11.2014 bol zrušený list bývalého Obvodného úradu Prešov sp. zn. ObÚ-PO-OVVS4-2012/00346/TI a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie pre nepreskúmateľnosť s tým, aby sa žalovaný zaoberal výkladom pojmu „kdy země vede válku“, a vysporiadal sa s protichodnými stanoviskami Ministerstva vnútra SR zo dňa 23.11.2005 a stanoviskom zo dňa 16.02.2012.

Žalovaný v súlade s právnym názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky požiadal Ministerstvo vnútra SR o zmenu záväzného výkladu Dohovoru a zároveň požiadal o súhlas na vydanie osvedčenia o štátnom občianstve žalobcovi. Následne Ministerstvo vnútra SR zo dňa 26.01.2015 vydalo nové stanovisko záväzné pre celú Slovenskú republiku a pre všetky zastupiteľské úrady Slovenskej republiky

a zároveň listom z 12. februára 2015 odmietlo vydať súhlas s vydaním osvedčenia o štátnom občianstve Slovenskej republiky žalobcovi s tým, že v uvedenej veci je potrebné aplikovať stanovisko- výklad k Dohovoru Ministerstva vnútra SR z 26. januára 2015, v ktorom sa Ministerstvo vnútra SR stotožnilo s výkladom pojmu „kdy země vede válku“, na ktorý sa odvoláva rozsudok Krajského súdu v Prešove sp. zn. 5Scud/1/2012-77, potvrdený rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Sžo/15/2014.

Odvolačný súd má vzhľadom na vyššie uvedené za to, že žalovaný sa riadil právnym názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, vysporiadal sa s protichodnými stanoviskami Ministerstva vnútra SR (žiadosť o zmenu záväzného výkladu), s výkladom pojmu „kdy země vede válku“ v zmysle definície agresie Spoločenstva národov, ktorá bola prevzatá do Londýnskej dohody o agresii uzatvorenej dňa 04.07.1933 s Československom sa stotožnil a svoje rozhodnutie riadne odôvodnil. Preto nie je správny názor krajského súdu, že sa žalovaný vysloveným právnym názorom neriadil. Žalovaný vychádzal zo stanoviska Ministerstva vnútra SR, ktorým Ministerstvo vnútra SR nevydalo súhlas na osvedčenie štátneho občianstva žalobcovi, ako aj zo stanoviska - výkladu k Dohovoru, pričom obe stanoviská vychádzajú zo správnej interpretácie predmetného pojmu v zmysle rozhodnutí súdov vyššieho stupňa, aj keď možno Ministerstvu vnútra SR vytknúť, že vo svojom stanovisku- vo výklade k Dohovoru nadbytočne a neodôvodnene citoval právne predpisy týkajúce sa brannej pohotovosti štátu a v jednom odseku sa nimi v úvode zaoberal.

V súvislosti s uvedeným odvolačný súd poznamenáva, že právnou úpravu vydávania osvedčenia o štátnom občianstve Slovenskej republiky upravuje § 9a zákona o štátnom občianstve. Osvedčenie o štátnom občianstve Slovenskej republiky je verejná listina, ktorou sa preukazuje skutočnosť, že určitá fyzická osoba je štátnym občanom Slovenskej republiky. Správny orgán konajúci o vydaní tohto osvedčenia (okresný úrad v sídle kraja) na základe posúdenia relevantných právnych predpisov a vydaných dokladov a listín osvedčí, že konkrétna osoba je štátnym občanom Slovenskej republiky, ak to preukazujú uvedené dokumenty. Z § 9a ods. 5 zákona vyplýva, že ak sa žiadateľ nenachádza v Ústrednej evidencii nadobudnutia a straty štátneho občianstva Slovenskej republiky alebo ak sú pochybnosti o jeho štátnom občianstve, obvodný úrad v sídle kraja požiada ministerstvo o súhlas s vydaním osvedčenia o štátnom občianstve Slovenskej republiky.

Pri vydávaní osvedčenia sa len deklaruje zistený skutkový stav na základe predložených dokladov a štátoobčianskych evidencií. Ide teda o deklaratórny úkon, o potvrdenie určitej skutočnosti. Nejedná sa o rozhodovanie o tom či žiadateľ je alebo nie je štátnym občanom Slovenskej republiky, teda rozhodovanie o statuse s poukazom na to, že o udelení, či neudelení štátneho občianstva rozhoduje na základe žiadosti Ministerstvo vnútra SR.

Z rozhodnutí súdov Českej republiky vo veci aplikácie Dohovoru, konkrétne z rozhodnutí Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I.ÚS 726/2000, sp. zn. II.US 24/01, sp. zn. I.ÚS 124/04, sp. zn. II.ÚS 139/01, a z rozhodnutí Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 28 Cdo 376/2000, sp. zn. 23Cdo 1271/2000 a sp. zn. 28 Cdo 3711/2008 vyplýva:

„Existence válečného stavu nemohla vyloučit platnost čl. 1 Úmluvy jednou provždy. Smyslem této úpravy totiž nebylo umožnění dvojího státního občianství, nýbrž vytvoření překážky, zabraňující "vyvázání se z povinností", vyplývajících z existence válečného stavu; po ukončení válečného stavu takto odložené důsledky Úmluvy (v daném případě zánik čl. státního občianství) proto nastaly nejpозději v roce 1957.“

(Uznesenie Ústavného súdu Českej republiky I. ÚS 726/2000 zo dňa 28.03.2001)

Rovnako sa vo svojom rozhodnutí Ústavný súd Českej republiky sp.zn. II.ÚS 24/01 plne odvolal na rozhodnutie I.ÚS 726/2000.

„Ústavní soud dále nemá důvodu zpochybňovat právní závěry, k nimž dospěl Nejvyšší soud v řadě rozhodnutí uvedených v napadeném usnesení. Ztotožňuje se s jeho právními závěry v tom, že hlavním

účelem zmiňované Úmluvy o naturalizaci bylo vyřešení otázky dvojího občanství, které oba smluvní státy nepovažovaly za vhodné, a to určitým "automatem", který nevyžadoval složitějšího úředního postupu na straně obou smluvních států. Ustanovení čl. 1 odst. 3 této úmluvy pak zasáhlo do její aplikace pouze po dobu, "kdy země vede válku". Opačný výklad by popíral smysl další existence této úmluvy, která však i po ukončení válečného stavu byla dále účinná, a to až do roku 1997. Výklad Úmluvy o naturalizaci, provedený Nejvyšším soudem, se neodchyluje od právních názorů vyslovených v rozhodnutích Ústavního soudu a týkajících se smyslu a účelu uvedené úmluvy. Výklad příslušných ustanovení Úmluvy o naturalizaci tedy považuje i Ústavní soud za ústavně konformní.“

„...úmluva o naturalizaci neupravovala způsoby nabývání státní příslušnosti účastnických zemí, ale její význam spočíval v tom, že s okamžikem nabytí státní příslušnosti USA byla bez dalšího spojena ztráta dřívější státní příslušnosti československé (a naopak). Dále zdůraznil, že českoslovenští občané, kteří nabyli naturalizací občanství USA v době od 17. září 1938 do 31. prosince 1945, popř. do 8. května 1957, ztratili československé státní občanství po zániku okolností vylučujících uplatnění zásad vtělených do odstavců 1 a 2 článku 1 Úmluvy o naturalizaci.“

„...českoslovenští občané, kteří nabyli naturalizací občanství USA v době od 17. září 1938 do 31. prosince 1945, popř. do 8. května 1957, ztratili československé státní občanství po zániku okolností vylučujících uplatnění zásad vtělených do odstavců 1 a 2 článku 1 Úmluvy o naturalizaci, tedy nejpozději dnem 8. května 1957.“

(Rozhodnutí Ústavního soudu České republiky I.ÚS 124/04 ze dne 14.05.2008)

„Není důvod vytvářet hranici nerovnosti mezi těmi československými občany, kteří pozbyli své občanství naturalizací ve Spojených státech kdykoliv mimo dobu kdy jejich země vedla válku (od 17.9.1938 do 7.5.1957) a těch, kteří nabyli občanství Spojených států v tomto období. Neobstojí ani námitka dovolatelů o právní závaznosti osvědčení o českém státním občanství, které bylo žalobcům 28.9.1995 vydáno. K tomu, že obecné soudy jsou oprávněny přezkoumávat podmínky vydání takového osvědčení, se kladně vyslovil nejen Ústavní soud pod sp.zn. II. ÚS 24/01, ale také Nejvyšší soud např. v rozhodnutí sp.zn. 28 Cdo 5153/2009.“

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 28Cdo 3912/2009 ze dne 23.02.2011)

Vzhľadom na uvedené, podľa názoru odvolacieho súdu, nemožno ust. čl. I ods. 3 Dohovoru aplikovať tak, že každý československý občan, ktorý nadobudol občianstvo USA v období od 17.09.1938 do 07.05.1957 nikdy nestratil štátne občianstvo Československa. Je preto správny názor žalovaného, že zo znenia čl. I. ods. 3 Dohovoru jednoznačne vyplýva, že sa jedná o odkladaciu podmienku a v momente, kedy krajina vojnu skončí, nastávajú účinky predchádzajúceho odseku t.j. strata štátnej príslušnosti (občianstva) Československa. Účastnícke štáty Dohovoru jeho uzatvorením sledovali možnosť upravenia statusu bývalých príslušníkov účastníckych štátov, ktorí nadobudli, alebo v budúcnosti mohli nadobudnúť na ich území štátnu príslušnosť. Pritom však základným zámerom Dohovoru bolo zamedziť vzniku dvojitého občianstva účastníckych štátov. Dohovor o naturalizácii vylučoval dôsledky - stratu československého občianstva - len pre celkom mimoriadny prípad, kedy štát pôvodu viedol vojnu. Po zániku tejto okolnosti, t.j. po ukončení vojnového stavu Československa, nastala Dohovorom o naturalizácii predpokladaná strata československého štátneho občianstva navrhovateľa.

Navyše právny záver, ktorý krajský súd v tejto veci zaujal je diskriminačný, pretože vytvára nerovnosť medzi tými občanmi Československa, ktorí stratili svoje občianstvo naturalizáciou v USA kedykoľvek mimo obdobia "kdy jejich země vedla válku" a tými, ktorí nadobudli občianstvo USA v tomto období.

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že krajský súd sa s právnou argumentáciou žalovaného, ktorý poukazoval na ustálenú judikatúru súdov, neoboznámil. Odvolací súd považuje interpretáciu príslušných ustanovení Dohovoru žalovaným aj s poukazom na citované rozhodnutia za správny. Zároveň súd poukazuje na to, že v Náleze Ústavního soudu České republiky č. II. ÚS 307/1997

zo dňa 18.05.1999, na ktorý krajský súd poukázal, sa Ústavný súd Českej republiky venuje výkladu pojmu „kde země vede válku“ v zmysle definície agresie Spoločenstva národov, ktorá bola prevzatá do Londýnskej dohody o agresii uzatvorenej dňa 04.07.1933 s Československom, teda tak, ako ho vykladal v rozhodnutí aj žalovaný. K čl I. ods. 3 Dohovoru len uviedol: „z citované úmluvy plyne, že československý občan nepozbýval své dosavadní občanství, pokud byl v USA naturalizován v době, kdy jeho země vede válku“. Viac sa výkladu Dohovoru v náleze nevenoval, pričom tento nález Ústavného súdu Českej republiky je z roku 1999 a je ojedinelý, vzhľadom na vyššie citované rozhodnutia súdov.

Ďalej odvolací súd poznamenáva, že nález Ústavného súdu SR sp. zn. III.ÚS 346/09-50 zo dňa 27.04.2010, na ktorý krajský súd taktiež v napadnutom rozhodnutí poukázal, nemožno posudzovať ako obdobný prípad len z dôvodu, že „osoba, ktorá nestratila štátne občianstvo SR sa domáhala prostredníctvom súdov jeho potvrdenia, tak ako tomu bolo a je prípade týkajúceho sa žalobcu...“ s poukazom na to, že predmetný nález sa nezaobera výkladom Dohovoru ani interpretáciou pojmu „kdy země vede válku“.

Na základe vyššie uvedeného Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že výklad Dohovoru žalovaným v napadnutom rozhodnutí je správny, žalovaný postupoval v súlade s názorom súdu vyššieho stupňa, pojem „kdy země vede válku“ správne interpretoval v zmysle definície agresie Spoločenstva národov, a preto odvolací súd v zmysle § 250ja ods. 3 veta druhá O.s.p. a § 220 O.s.p. napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave zmenil tak, že žalobu zamietol.

O náhrade trov konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 2 a § 246c ods. 1 veta O.s.p. v spojení s § 250k ods. 1 O.s.p. nakoľko žalobca nemal v konaní úspech a žalovanému zákon priznanie trov konania neumožňuje.

S poukazom na ustanovenie § 492 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok postupoval odvolací súd v konaní podľa predpisov účinných do 30.06.2016 (zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.